

Wskaźniki zielonej gospodarki w Polsce 2022

01.12.2022 r.

5,4%

Wzrost wskaźnika
produktywności wody
w 2021 r. w odniesieniu
do 2020 r.

W 2021 r. odnotowano w Polsce wzrost wskaźnika produktywności zasobów o 5,4% w porównaniu z rokiem poprzednim.

Urząd Patentowy RP przyznał największą od 2000 r. liczbę patentów z zakresu technologii ochrony środowiska – 178.

Przeciętna wielkość ekologicznego gospodarstwa rolnego wyniosła 27,5 ha i była najwyższa od 2000 r.

Kapitał naturalny

Użytkowanie gruntów

Człowiek poprzez zmiany w użytkowaniu gruntów wpływa na bioróżnorodność i stan ekosystemów. W latach 2002–2021 zwiększyła się powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (o 16,7%), gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych, łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych (o 7,6%), a także gruntów pod wodami (o 3,2%), kosztem terenów pozostałych i użytków rolnych, w przypadku których odnotowano spadek odpowiednio o 27,5% i 3,9%.

W 2021 r. na cele nierolnicze i nieleśne wyłączono 6,5 tys. ha gruntów rolnych i leśnych, co oznacza wzrost zarówno w odniesieniu do roku poprzedniego, jak i 2000 r. odpowiednio o 25,2% i 123,6%. Największy odsetek gruntów wyłączonych przeznaczono na tereny osiedlowe – 46,9% oraz na tereny przemysłowe – 23,5%.

Surowce mineralne

W latach 1990–2021 geologiczne zasoby węgla kamiennego (bilansowe i pozabilansowe) zmniejszyły się z 86,0 mld ton do 77,9 mld ton (o 9,4%), co spowodowane było głównie eksploatacją złóż oraz zmianą kryteriów bilansowości. Jego wydobycie roczne spadło z 151,3 mln ton w 1990 r. do 49,5 mln ton w 2021 r. (o 67,3%). W 2021 r. udział wydobycia w zasobach bilansowych węgla kamiennego ukształtował się na poziomie 0,1%.

W okresie od 1990 r. do 2021 r. geologiczne zasoby węgla brunatnego (bilansowe i pozabilansowe) zwiększyły się z 17,1 mld ton do 26,7 mld ton (o 56,0%), co związane było przede wszystkim z udokumentowaniem nowych złóż. Wielkość jego rocznego wydobycia spadła z 67,7 mln ton do 54,9 mln ton (o 19,0%). W 2021 r. udział wydobycia węgla brunatnego w jego zasobach bilansowych wyniósł 0,2%.

Geologiczne zasoby gazu ziemnego (bilansowe i pozabilansowe) zmaleły z 164,1 mld m³ w 1990 r. do 145,3 mld m³ w 2021 r., tj. o 11,5%. Jednocześnie proekologiczne właściwości gazu, jak i szeroki zakres zastosowań sprawiły, że jego wydobycie roczne wzrosło z 3,5 mld m³ w 1990 r. do 4,9 mld m³ w 2021 r. (o 40,7%) i stanowiło 3,4% ogółu bilansowych zasobów gazu ziemnego.

W 2021 r. wydobycie węgla kamiennego w porównaniu z 1990 r. zmniejszyło się o 67,3%, węgla brunatnego – o 19,0%, a gazu ziemnego wzrosło o 40,7%

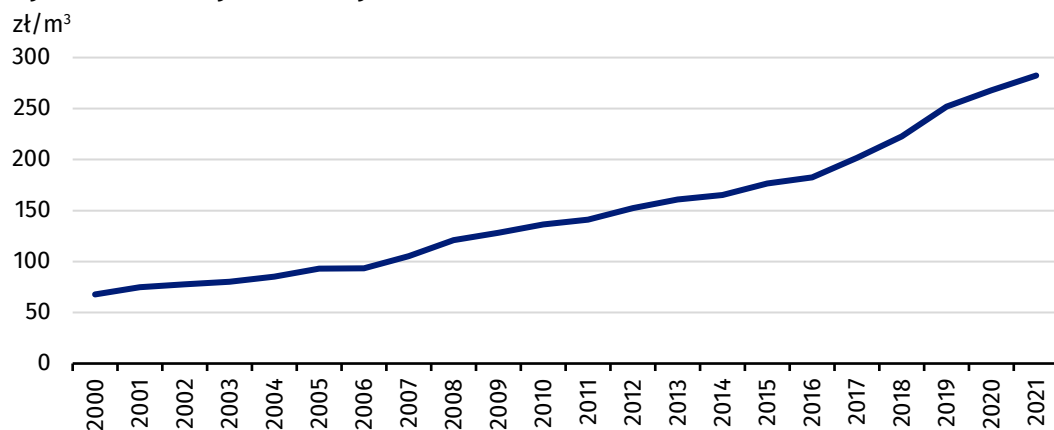
Według Eurostatu w 2021 r. wydobycie węgla kamiennego wśród krajów UE miało miejsce jedynie w Polsce (96,2% ogólnego wydobycia w UE) i Czechach (3,8%)

Środowiskowa efektywność produkcji

Gospodarowanie wodą

Efektywne wykorzystanie wody stanowi podstawę właściwego zarządzania gospodarką wodną. Do oceny efektywności gospodarowania wodą wykorzystuje się wskaźnik produktywności wody obrazujący relację między PKB (w cenach stałych) a zużyciem wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności. W latach 2000–2021 wskaźnik produktywności wody kształtował się coraz korzystniej. W 2021 r. wyniósł 282,39 zł/m³ i był wyższy, zarówno w odniesieniu do 2020 r., jak i 2000 r. odpowiednio o 5,4% i 316,8%.

Wykres 1. Produktywność wody^a

a Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności – od 2019 r. bez nawodnień w rolnictwie i leśnictwie; PKB za 2021 r. – szacunki wstępne.

Krajowa konsumpcja materialna

Krajowa konsumpcja materialna (DMC) odzwierciedla całkowitą ilość surowców faktycznie zużytych w procesach ekonomicznych na potrzeby gospodarki krajowej. Według wstępnych danych Eurostatu, krajowa konsumpcja materialna w 2021 r. osiągnęła w Polsce wielkość 681,7 mln ton. Była ona wyższa o 5,7% w stosunku do roku poprzedniego i o 30,6% w odniesieniu do 2000 r. W przeliczeniu na 1 mieszkańca roczne krajowe zużycie surowców wyniosło 18,0 ton.

Do pomiaru efektywności wykorzystania surowców w gospodarce stosowany jest wskaźnik produktywności zasobów liczony jako relacja PKB (w cenach stałych) do krajowej konsumpcji materialnej. Im wyższa jest wartość tego wskaźnika, tym mniejsze zasoby są wykorzystywane do wytworzenia jednostki PKB. W 2021 r. wskaźnik produktywności zasobów dla Polski osiągnął wartość 3,66 zł/kg i był on wyższy niż w 2020 i 2000 r., kiedy kształtował się odpowiednio na poziomie 3,48 zł/kg i 1,35 zł/kg.

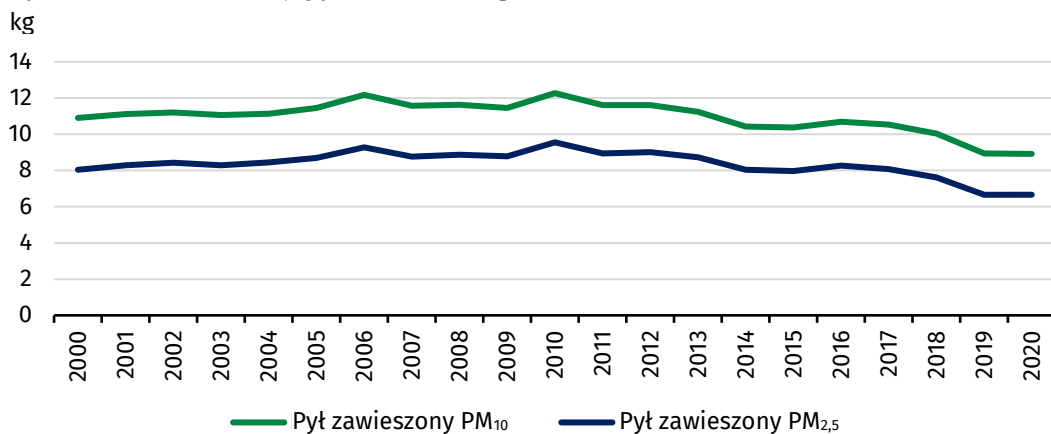
Środowiskowa jakość życia ludności

Pyłowe zanieczyszczenia powietrza

Istotnym problemem związanym z jakością powietrza w Polsce jest przekraczanie norm dla pyłu zawieszonego, zwłaszcza w sezonie zimowym. W 2020 r. wielkość emisji pyłu PM₁₀ wyniosła 340,4 tys. ton i była niższa zarówno w odniesieniu do roku poprzedniego, jak i 2000 odpowiednio o 0,8% i 18,4%. W przypadku pyłu PM_{2,5} jego emisja wyniosła 254,5 tys. ton i uległa zmniejszeniu o 0,4% w stosunku do 2019 r. i o 17,2% w odniesieniu do 2000 r. W przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2020 r. wyemitowano 8,9 kg pyłu PM₁₀, w tym 6,7 kg pyłu PM_{2,5} i były to najniższe wartości wskaźnika notowane od 2000 r.

W 2020 r. odnotowano najniższe od 2000 r. wielkości emisji pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Wykres 2. Wielkość emisji pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} na 1 mieszkańca

Źródło: dane dotyczące wielkości emisji pyłu zawieszonego – Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami – Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy.

Krajowy wskaźnik średniego narażenia na pył PM_{2,5} (wyznaczony na podstawie pomiarów przeprowadzonych w miastach o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy i aglomeracjach na terenie całego kraju) odzwierciedla narażenie ludności na działanie zanieczyszczeń powietrza pyłem PM_{2,5} i jest liczony jako średnia arytmetyczna ze średnich rocznych stężeń pyłu PM_{2,5} z trzech lat. W 2021 r. omawiany wskaźnik osiągnął wartość 17 µg/m³. Rok 2021 był kolejnym, w którym odnotowano spadek wartości krajowego wskaźnika narażenia na pył zawieszony PM_{2,5} i pierwszym, kiedy wskaźnik średniego narażenia nie przekroczył krajowego celu redukcji narażenia na pył zawieszony PM_{2,5} (18 µg/m³), który należało osiągnąć do 2020 r. Ponadto, wartość krajowego wskaźnika średniego narażenia w 2021 r. była o 15,0% mniejsza od pułapu stężenia ekspozycji (20 µg/m³) będącego standardem jakości powietrza, który należy zapewnić od 2015 r.

W 2021 r. odnotowano najniższą od 2010 r. wartość krajowego wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5}

Hałas lotniczy

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się obowiązkowo co 5 lat w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) realizowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Ostatnia ocena miała miejsce w 2017 r.

Hałas lotniczy dotyczy stosunkowo małej liczby ludności Polski, zamieszkującej strefy w pobliżu portów lotniczych, jednak ze względu na swoją specyfikę, wydaje się bardzo uciążliwym dla mieszkańców.

Zidentyfikowany w 2017 r. na mapach akustycznych problem hałasu lotniczego obejmował 6 aglomeracji posiadających w swoich granicach lotnisko. Liczba osób ekspozowanych na ten rodzaj hałasu była wyraźnie zależna od pory dnia. W porze dziennie-wieczorno-nocnej na hałas o poziomie powyżej 55 dB narażonych było 52,1 tys. osób, natomiast w porze nocnej na hałas o poziomie powyżej 50 dB – 5,9 tys. osób. Porównując powyższe dane z wynikami uzyskanymi w 2012 r. można stwierdzić, że sytuacja poprawiła się w porze dziennie-wieczorno-nocnej, ponieważ liczba mieszkańców ekspozowanych na hałas samolotowy uległa zmniejszeniu (o 14,7%). Jednocześnie zaobserwowano pogorszenie stanu akustycznego w porze nocnej, podczas której liczba ludności narażonej na ten rodzaj hałasu wzrosła o 40,5%.

Polityki gospodarcze i ich następstwa

Ekologiczne gospodarstwa rolne

W 2021 r. w Polsce funkcjonowało 20,0 tys. gospodarstw ekologicznych. Zajmowały one obszar 549,4 tys. ha użytków rolnych, tj. 3,7% użytków rolnych ogółem. W relacji do roku poprzedniego wzrosła zarówno ich liczba, jak i powierzchnia, odpowiednio o 7,6% i 7,9%. Przeciętna wielkość gospodarstwa tego rodzaju wyniosła 27,5 ha i była najwyższa od 2000 r.

W 2021 r. przeciętna wielkość ekologicznego gospodarstwa rolnego wyniosła 27,5 ha i była najwyższa od 2000 r.

Według danych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, w 2021 r. kwota płatności z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW 2007–2013 i PROW 2014–2020) skierowanych do gospodarstw rolnych realizujących rolnictwo ekologiczne wyniosła 485,0 mln zł (według stanu na dzień 10 listopada 2022 r.) i była to najwyższa kwota dopłat dedykowana rolnictwu ekologicznemu w latach 2004–2021. W stosunku do roku poprzedniego zwiększyła się ona o 39,3%, a w odniesieniu do 2004 r., kiedy zaczęła funkcjonować PROW 2004–2006 – ponad 13,5-krotnie.

Wynalazki i patenty z zakresu technologii ochrony środowiska

W 2021 r. całkowita liczba zgłoszeń patentowych z zakresu technologii ochrony środowiska do Urzędu Patentowego RP wyniosła 147, co stanowiło 4,2% ogółu zgłoszonych wynalazków. Oznacza to spadek w stosunku do roku poprzedniego i 2000, odpowiednio o 15,5% i 36,1%. W latach 2000–2021 największą liczbę zgłoszeń patentowych tego typu odnotowano w 2012 r. – 264 (5,7% ogółu zgłoszonych wynalazków), przy czym zdecydowana większość została zgłoszona przez podmioty krajowe – 253.

Urząd Patentowy RP w 2021 r. udzielił 178 patentów z zakresu technologii ochrony środowiska, w tym 172 podmiotom krajowym. Była to największa liczba patentów tego rodzaju od 2000 r. W odniesieniu do roku poprzedniego i 2000 ich liczba zwiększyła się o 20,3% i 87,4%. Ich udział w ogólnej liczbie patentów ukształtował się na poziomie 5,4%.

W 2021 r. odnotowano największą od 2000 r. liczbę patentów z zakresu technologii ochrony środowiska udzielonych przez Urząd Patentowy RP

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło danych GUS”, a w przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez GUS prosimy o zamieszczenie informacji: „Opracowanie własne na podstawie danych GUS”.

Opracowanie merytoryczne:
Urząd Statystyczny w Białymstoku

Dyrektor Ewa Kamińska-Gawryluk
Tel: 85 749 77 15

Wydział Współpracy z Mediami

Tel.: 22 608 34 91, 22 608 38 04

e-mail: obslugaprasowa@stat.gov.pl

Rzeczniczka prasowa:
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS

Karolina Banaszek
Tel.: 695 255 011

www.stat.gov.pl

[@GUS_STAT](https://twitter.com/GUS_STAT)

[@GlownyUrzadStatystyczny](https://www.facebook.com/GlownyUrzadStatystyczny)

[gus_stat](https://www.instagram.com/gus_stat)

[glownyurządstatystycznygus](https://www.youtube.com/glownyurządstatystyczny)

[glownyurządstatystyczny](https://www.linkedin.com/company/glownyurządstatystyczny)

Powiązane opracowania

[Wskaźniki zielonej gospodarki w Polsce 2020](#)

Temat dostępny w bazach danych

[Bank Danych Lokalnych](#)

[Baza danych Eurostatu](#)